

skole her i København, i hvilken man skal tvinge alle Børn ind, og der skal man ikke nøjes med, hvad man i Almindelighed kalder rig og fattig, det ærede Medlem vil have Tvingen ført helt op til Kongehuset, ellers faar han ikke den Lighed bragt til Veje, han søger. Hvis en saadan Skole bliver gennemført — man er heldigvis langt derfra, det er kun et Tankeeksperiment —, vil det blive det værste Aands-tyranni, der kan tænkes. Derfor er jeg enig med min ærede Sidemand til venstre (Jensen-Knudstrup) i, at danske Borgere, der have nogen Forstaaelse af, hvad personlig Frihed er, ingen Sinde kunne eller ville gaa med til noget saadant.

Det kan ikke hjælpe, hvad det ærede Medlem sagde, at naar man blot var enig med ham om at tage Religionsundervisningen ud af Skolen, vilde de Vanskeligheder, der kunde være ved en saadan Tvangsskole, ikke mere være til Stede. Med Hensyn til Religionsundervisningen har jeg været enig med det ærede Medlem. Jeg har i sin Tid ved Skolelovens Tilblivelse stemt med ham netop om dette og det, skønt Flertallet af Vælgerne i min Valgkreds var Missionsmænd og ikke forstod det. Nu forstaa de det meget bedre, nu have de mere faaet Følelsen af, hvad personlig Frihed paa aandelige Omraader betyder. Men nu skal det ærede Medlem ikke have Lov til, som han søgte at gøre, at stemple os, som ere Tilhængere af en fri Skole, som om vi var et særligt Udtryk for Konservatismen. Nej, tværtimod, det er det ærede Medlem, der ikke er fulgt med Tidens Fordring, som han udtrykte sig, Tidens Fordring forekommer mig ikke at være Standpunktet fra 1814, men den er i Virkeligheden, at man skal gaa videre i det, som Grundloven har anvist, og Grundloven anviser i sin § 85, at de Børn, hvis Forældre ikke have Evne til at sørge for deres Børns Oplærelse, skulle have fri Undervisning i Almueskolen.

Hvad ville de Ord i Grundloven sige? De ville sige, at da det er Forældrene, der have Ansvaret for deres Børns Undervisning og Opdragelse, er det ogsaa dem, der maa tage Bestemmelse om, hvad der i den Henseende skal gøres, og saa giver man de fattige, som ikke have Evne til at sørge for deres Børns Oplærelse, den Ret, at deres Børn kunne faa fri Undervisning i Almueskolen. Nu skal jeg villigt indrømme det ærede Medlem, at de fattige have ikke frit Valg, fordi det staar i Loven, idet deres Fattigdom hindrer dem i have det

frie Valg. Men jeg spørger: Hvem gaar nærmest i Grundlovens Aand, de, der ville en saadan Tvangsskole, som det ærede Medlem tilsigter, eller de, der, som vi, ville en fri Skole og ville arbejde for, at man ved Samfundets Hjælp yder de fattige Penge til, at de kunne faa det frie Valg? Det er det, der har været kæmpet for gennem alle de mange Aar, og jeg skulde dog mene, at 60 Aar efter Grundlovens Givelse var det paa Tide at udføre det.

Der blev først begyndt med et ganske lille Skridt i den Retning, da en af Grundlovens Fædre, Biskop Monrad, fik Skolepengesystemet indført, men der var ikke Modenhed nok til at faa det ført igennem. Almenskoleloven var et Skridt i modsat Retning, og den har i mange Maader skadet Udviklingen af en virkelig fri og selvstændig Folkeskole her i Landet. Der er nu kommet stærkere og stærkere Fart i det, og vi ere nu ved den sidste Skolelov naaede frem til at give større Tilskud til de Forældre, der ville sørge for deres Børns Undervisning. Det kan ikke blive anderledes, dertil holder vort Folk for stærkt paa den personlige Frihed. Dette er i Virkeligheden netop ikke Skoletvang. Den eneste Tvang, der kan være Tale om, er, at Samfundet, som saadant har Ret til at kræve, at Børn i en vis Alder skulle have et vist Lavmaal af positive Kundskaber, men i øvrigt maa det være Forældrenes Sag, paa hvilke Vilkaar deres Børn skulle faa dette Lavmaal.

Jeg har ønsket at gøre disse faa Bemærkninger — jeg har for Resten ved mere end een Lejlighed, naar dette Spørgsmaal har været paa Tale, følt Trang til at sige det, men har ikke gjort det —, fordi jeg, saa godt jeg formaaede det, vilde have et skarpt Skel sat mellem disse to Grundopfattelser. Det er nemlig dem, der ville komme til at kæmpe imod hinanden paa Skolens Omraade i den nærmeste Fremtid, og skal det Spørgsmaal løses til Lykke og Velsignelse for vort Folk, til Udvikling af Selvstændighed og Personlighed i vort Folk, saa det ikke bliver et Folk, der lader sig lede som Lededukker paa alle Omraader, skal det ske ved Hjælp af en fri Skole og ikke ved en Tvangsskole.

K. M. Kläusen: Det ærede Medlem kom ind paa at omtale, hvad der staar i Grundloven om vor Folkeskole. Det kan maaske have sin Interesse at vide, hvorledes dette kom ind i Grundloven, og jeg